

# הלכות שבת עדר

## עדר דיני בציעת הפת בשבת ובו ח' סעיפים:

**א** שלש סעודות חייב כל אדם<sup>א</sup> לאכול בשבת<sup>ב</sup> ורמז לזה שלשל פעמים היום נאמר גבי אכילת המן בשבת<sup>ג</sup> שנאמר<sup>ד</sup> ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו וגו':

**ב** והיית כל אדם לבצוע על שתי ככרות<sup>ה</sup> שלמות<sup>ו</sup> אחד אנשים ואחד נשים<sup>ז</sup> ומסך לה<sup>ח</sup> שנאמר<sup>ט</sup> לקמו לחם משנה וגו'.

ואין צורך שיבצע משתיהן אלא שיאחזו שתיהן בידו ויבצע מאחת מהן<sup>י</sup> שהרי לא נאמר לחם משנה אלא בלקיטתו<sup>יא</sup> והיינו אחזה<sup>יב</sup> (ורשאי להשמיט השניה מידו בשעת הביצוע ודי במה שאחזו שתיהן בשעת כרבת המוציא<sup>יג</sup>).

וצריך לבצוע מן העליונה<sup>יד</sup> שאין מעבירין על המצות<sup>טו</sup> במה דברים אמורים ביום השבת או כליל ירוש<sup>טז</sup> אבל כליל שבת יש ניהגין מטעם הירוע להם<sup>יז</sup> לבצוע על התחתונה<sup>יח</sup> וכדי שלא לעבור על המצות מניחין התחתונה קרוב צאלם יותר מהעליונה ונמצא שאין כאן מעביר על המצוה כלל<sup>יט</sup> או לוקחין העליונה בשעת כרבת המוציא ומניחים אותה למטו ובוצועין עליה<sup>כ</sup>:

**ג** מצוה לבצוע בשבת פרוסה גדולה שהספיק לו לכל הסעודה<sup>כא</sup> מפני שנראה כמחבב סעודת שבת ושפתין לאכול בה הרבה<sup>כב</sup> ואע"פ שבחול אין לעשות כן מפני שנראה כרעבתן<sup>כג</sup> מכל מקום הואיל ואינו עושה כן כל ימות החול אלא בשבת בלבד ניכר הדבר שאינו עושה כשביל רעבתנות אלא בשביל כבוד השבת<sup>כד</sup>:

**ד** אין המסובין ראשים למעום עד שיטעום הבצוע<sup>כה</sup> אם הם זקוקים לכבדו והיינו שאין להם לחם משנה לפני כל אחר<sup>כו</sup> והם יוצאים ידי חובתם במה ששומעים

**יג** כרלקמן סי' תעה ס"ד"ה ושי"ג.  
**יד** הגהות מיישנות פ"ח מהל' המין ומצה (נסח ההגדה אות ז), כל בו סי' כד, ב"ח סי' א"א.  
**טו** יומא לג, א, ב"ח שם, וראה גם לקמן סי' תעה ס"ד.  
**טז** דרכי משה ס"ק א, רמ"א סי' א, וראה גם לקמן סי' תעה ס"ד, סי' תעה ס"ה, סי' תעה ס"ג, לק"ש הל"ו ע' 78.  
**יז** ראה לבוש סק"א, עילת שבת סק"א.  
**יח** כ"י ד"ה כתב הכל בו, שו"ע שם.  
**יט** מ"ז סק"א.  
**כ** מ"א סק"א, וראה מנהג חב"ד באנ"ק הח"ח ע' שסמ, שבביל שבת מניחין לחם משנה זו אצל זו, וביום השבת מניחים באופן שהחלה מניחין תודה למעלה קצת על השנה, וראה המעם בתורה אור בשלה ס, ד, וראה לק"ת עקב יג, ב.  
**כא** רבי יודא שבת קין, ב, ברכות לט, ב, רש"י שם ד"ה בצע, מור וש"ע ס"ב.  
**כב** רש"י שם, מור.  
**כג** ראה סי' קסו ס"ד.  
**כד** נגמרא שם, מור ולבוש ס"ב.  
**כה** רב יהודה ברכות מג, א, מור וש"ע פ"ג, וכ"ה לעיל סי' קסו ס"ב, ושם: לא יזון לחם כלל קודם שישמעום.  
**כו** תוס' פסחים קג, א ד"ה הוה נהגין, מור וש"ע שם, וראה גם לעיל שם.

**א** ראה לקמן סי' רצא ס"ה, דהיינו בין איש ובין אשה.  
**ב** ברייתא קין, ב, רמב"ם פ"ל הל"ט, וראה גם לעיל סי' רמב ס"ד"ה, סי' רמב ס"ז וסי"א, סי' רב ס"ד"ה, סי' רסו ס"ג, לקמן סי' רפח ס"ב, סי' רצא ס"א וס"ה, סי' שלח ס"א, סי' שלח ס"א, סי' תבט ס"ג, וראה לקמן סי' תקטמ ס"ג, שבי"ט אן צורך ג' סעודות.  
**ג** ר' יוחנן שם, לבוש רש"י רצא, וראה מ"מ ציונים.  
**ד** שמות מג, כה.  
**ה** רבי אבא שבת קין, ב, ברכות לט, ב, מור וש"ע ס"א.  
**ו** תוס' ברכות שם ד"ה הליכנא, ש"ע שם בהג"ה, וכ"ה לעיל סי' קסו מוף ס"ז ושי"ג, סי' קסח ס"ג, לקמן סי' תעה ס"ג, מנהג חב"ד: וישמעום על הלחם קודם כרבת המוציא, אבל מחרים שלא להתנדן (ס' המנהגים – חב"ד ע' 28), וראה תהלה לדרה סק"א.  
**ז** כרלקמן סי' רצא ס"ה ושי"ג.  
**ח** ראה לעיל סי' רצא ק"א ס"ב, ב, וראה סי' רנד סוף ס"ה, לק"ש חמ"ז ע' 174 הערה 15.  
**ט** שניות מג, כב, ברכות ושבת שם, מור ולבוש ס"א, וראה לעיל סי' רצא ק"א ס"ב.  
**י** רב דבנא שבת שם, מור וש"ע שם, וראה גם לקמן סי' תעה ס"ד, סדר הדרה של פסח.  
**יא** רב כננא שבת שם.  
**יב** רש"י שם ד"ה לקמו.

# הלכות שבת עדר

רנא

ממנו ברכת המוציא שמכרך על לחם משנה ואוכלים מאותו לחם משנה<sup>10</sup> אבל אם יש לחם משנה לפני כל אחד מהם שאינם זקוקים למעום מלחם משנה שלפניו יכולים למעום ממנו שלפניהם קודם שמעם הוא ממה שלפניו<sup>11</sup>:

הן אפילו אבל אדם כל מיני מערנים ומיני תבשילין הרבה אע"פ שהם מחמשת המינים אינו יוצא ידי חובת ג' סעודות שחייב אדם לסעוד בשבת ער שיאכל לחם<sup>12</sup> שמברכין עליו המוציא וברכת המזון<sup>13</sup> (ועוד<sup>14</sup> שיקר סעודה הוא הלחם<sup>15</sup> שעליו יחיה האדם<sup>16</sup>) לפי שלגבי אכילת המן שממנה למדו ג' סעודות<sup>17</sup> נאמר בה לחם<sup>18</sup> שנאמר<sup>19</sup> ויאמר אליהם משה הוא הלחם אשר נתן וגו':

ז וכיון שאכל יתר מעט מכביצה יצא ידי חובתו<sup>20</sup> אבל כביצה בלבד נקראת אכילת ער<sup>21</sup> ואינו יוצא בה ויש אומרים<sup>22</sup> שכבות בלבד יוצא ידי חובתו ויש אומרים שבסעודה שלישית אין צורך לחם כלל ויתבאר הכל בסיומן רצ"ג<sup>23</sup>:

ז טוב לברך על כ' אגודות של הדם קודם קידוש של לילה ושל יום ובתוך סעודה שלישית<sup>24</sup>:

ח אם יש קצת אונס שלא יוכל לסעוד בלילה יכול לרחות הסעודה ער למחר<sup>25</sup> שיאכל ג' סעודות ביום<sup>26</sup> ובלבד שיקדש בלילה ויאכל מיד אחר הקידוש בוית מחמשת המינים או שישתה עור רביעית יין<sup>27</sup> כמו שנתבאר בסיומן רע"ג<sup>28</sup> אבל אם אין שם אונס אין לעשות כן<sup>29</sup> שהרי אפילו מבעוד יום מצוה למנוע מלאכול כדי שיאכל בלילה לתואבון כמו שנתבאר בסיומן רמ"ט<sup>30</sup>:

---

**לג** ראה דברים ה, ג.  
**לד** כדלעיל ס"א.  
**לה** ספ"ג עשין ל. ב"י ד"ה וסעודה זו. לבוש ס"ד.  
**לו** ראה שמות מז, מז.  
**לז** מ"א ס"י רצא סק"א. וראה גם לקמן ס"י תקנב ס"ד.  
 ס"י תרלש ס"י.  
**לח** כדלקמן ס"י תרלש ס"א וש"ג. וראה לקמן ס"י רצא ס"א שמסתפק בו.  
**לט** ריב"א סוכה שם ד"ה הא דאמרין אף מוכה. ר"ן שם ד"ה רבי אלעזר אומר. מ"א ס"י קפח ס"ק מז, ס"י תרלש ס"ק ג, ב' הודיעת הובאו לקמן ס"י רצא ס"א (ויש להחמיר לכתחלה בכרמא הא) א' אפשר לו. ס"י תרלש ס"י וס"ט. וראה לעיל ס"י רמ"ג. שו"ת צ"צ א"ח ס"י לו (מה, סע"א).  
**מ** סעוף ז וש"ג.  
**מא** מ"א ריש ס"י רמב בשם האריז"ל, בשער המנות ענין ערבות ליל שבת (ע, ד). וראה שבת לג, ב' ההוא סבא וברש"י ד"ה תרי מדינא.  
**מב** מ"א סף סק"ב. וראה גם לעיל ס"י רמב ס"י.  
**מג** תוס' פסחים קא, א ד"ה ובקידושא. רא"ש שם פ"א ס"ד.  
**מד** מ"א שם.  
**מה** סעוף ז.  
**מו** מ"א שם.  
**מז** סעוף ז.

---

**כז** משמעות התוס' שם. וראה גם לקמן ס"י תעג סכ"ד: כיון שהם יוצאין בברכת המוציא של בעל הבית הם יוצאים גם כן כולם משנה של בעל הבית. וראה לעיל ס"י קסו מ"ח שנהנו ושכל אחד מברך לעצמו. וראה אנ"ק ה"ד ע' בפ"ל שלחן המלך ע' קנא. מ"ב געושים.  
**כח** יירושלמי ברכות פ"ו ה"א. תוס' פסחים וברכות שם (שכן נהג רבינו שמחה). רא"ש ברכות פ"ו ס"י מז. פסחים פ"י ספ"ו. מור וש"ע שם. ובה"ל לעיל ס"י קסו ס"ב.  
**כט** תוס' ברכות נט, ב ד"ה אי בעי אכיל. פסחים קא, א ד"ה מעינתו. רא"ש ברכות פ"א ס"י כג. פסחים פ"א ס"ד. מור וש"ע ס"ד.  
**ל** ראה אור זרוע הל' ערב שבת ס"י כא. דרכי משנה ס"י רמב ס"ק ד. וראה גם לעיל ס"י קפח ס"י. ס"י רמב ס"י. ס"י רד ס"ח. ס"י רמב ס"ז. ס"י רעא ס"ח. פס"ד צ"צ שנו, ג. וראה לעיל ס"י קפח ס"י: ומיני להמיט שאין קובעין עליהם סעודה צורך לאכול מהם כשיער קביעות סעודה. ובשו"ת ג' שם הגהת מהר"ל, שרבינו חזר בו ולא הציץ לאכול כשיער קביעות סעודה. וש"ג.  
**לא** במ"ב געושים העיר שלכא' צ"ל המוסגר במקף המקף.  
**לב** אור זרוע ודרכי משנה שם. רא"ש ברכות שם. ובה"ל לקמן ס"י תקנב ס"ד. וראה לעיל שם: ואין עונג כל בלא לחם (שקובעים עליו סעודה) שהלחם הוא עיקר הסעודה שכל סעודה נקרא על שם הלחם.